

Dnro 1211/4/13

26.3.2014

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Håkan Stoor

LOKITIETOPYYNNÖN SELVITTÄMINEN

1 KANTELU

Osastosihteeri (myöhemmin kantelija) arvosteli - - - ja - - - saapuneissa kirjeissään kuntayhtymän tietoturvaryhmän menettelyä lokitietojen selvittämistä koskevassa asiassa.

Kantelijan mukaan häntä on ilman riittäviä perusteita syytetty potilastietojen luvattomasta katselusta, vaikka hän oli kuntayhtymän tietoturvaryhmälle antamassaan vastineessa esittänyt, että syynä tietojen katseluun saattoi olla laadunvarmistusmenettelyyn kuuluvan kuntalaskutustietojen tarkistaminen. Kantelija hankki itse myöhemmin asiaa koskevan laadunvarmistuslistan (kantelun liitteenä), josta käy ilmi, että hänellä oli asiallinen syy tarkistaa tiedot.

Kantelija katsoo tietoturvaryhmän laiminlyöneen asian selvittämisen ja siten aiheuttaneen hänelle suurta kärsimystä.

- - -

3 RATKAISU

3.1 Tapahtumat

Kantelijalta pyydettiin - - - selvitystä erään potilaan tekemän lokitietojen tarkastuspyynnön johdosta. Tarkastuksessa oli käynyt ilmi, että kantelija oli 30.7.2009 ja 30.12.2009 välisenä aikana avannut ja katsonut potilaan kirurgian ja gynekologian erikoisaloilla laadittuja tietoja, vaikka potilas ei ollut käynyt osastolla 10.3.2009 jälkeen.

Selvityksessään - - - kantelija esitti muun muassa, että kyseinen potilas oli hänelle tuntematon eikä hänellä ole intressiä käydä potilastiedoissa, jollei hän tarvitse niitä työnsä puolesta. Aikaviiveen takia hän ei muista, miksi oli käynyt potilaan tiedoissa useamman kerran. Eräänä mahdollisena selityksenä hän esitti, että ATK-palvelujen tuottaja C:ltä (myöhemmin C) tuli tapahtuma-aikaan kuukausittain ja loppuvuodesta pitkiä virhelistoja. Jos diagnoosi oli virheellinen, sihteerit joutuivat purkamaan hoitojaksoja ja myös tarkistamaan/muuttamaan diagnooseja erikoisalan lehdille.

Tapahtuma-ajan jälkeen kantelijan työpaikka oli siirtynyt kaupungin terveydenhuollon organisaatioon. Kuntayhtymän tietoturvaryhmästä lähetettiin - - - kantelijan nykyisille esimiehille kirje, jonka mukaan lokitietojen tarkastuksessa oli käynyt ilmi, että kantelija oli

käynyt potilaan sairauskertomustiedoissa heinä-joulukuussa vuonna 2009, vaikka potilaan viimeinen hoitajakso oli ollut maaliskuussa 2009. Lokitiedon mukaan sairauskertomukseen ei ole tehty vastineessa mainittuja korjauksia tai muutoksia. Tietoturvaryhmän käsityksen mukaan vastineessa ja lokitiedoissa on ristiriitaa. Kirjeen liitteenä olivat ko. lokitiedot ja kantelijan vastine ”toimenpiteitä varten”. Samat tiedot ilmoitettiin potilaalle tietoturvaryhmä kuntayhtymän kirjeellä - - -.

Kantelija hankki - - - itse C:n laadunvarmistuslistan. Listassa on kolme ko. potilasta koskevaa ajopäivämäärää; 7.5.2009, 13.7.2009 ja 6.11.2009. Listassa on myös seuraava C:n sovellutustuen työntekijän merkintä: ”Ko. potilas on ollut kuntalaskutuksen laadunvarmistuslistalla. Osastosihteerit on kuntayhtymässä velvoitettu tarkistamaan listalla olevien potilaiden diagnoosi- ja toimenpidetiedot. Tämän potilaan kohdalla henkilötunnus on saman jakson takia listalla useampaan kertaan ja ongelman selvittely tapahtui lopulta C:n ja kuntalaskuttajan kesken.”

Kaupungin terveystoimet lähetti - - - potilaalle kirjeen, jossa se ilmoitti selvittäneensä asiaa vielä lisää. C:itä saatujen tietojen mukaan potilaan nimi oli ollut kuntayhtymän kuntalaskutuksen varmistuslistalla. Osastosihteerit on siten joutunut tarkistamaan tiedot ja kantelijan lokimerkinnot sopivat tähän laadunvarmistusaikatauluun. Kokonais selvityksen tuloksena ei ole näyttöä virkavelvollisuuden laiminlyönnistä tai tietoturvan rikkomisesta.

3.2 Kuntayhtymän selvitys

Johtava ylilääkäri toteaa selvityksessään edellä mainitut tapahtumatiedot - - - saakka. Hän toteaa, että asia käsiteltiin normaalimenettelyssä kuntayhtymän tietoturvaryhmässä. Käsittelyssä todettiin, että lokitiedoissa näkyy erikoisalalehtien avaamisia ja katsomisia, muttei muutoksia tai talletuksia. Tällä perusteella ryhmä arvioi, että kyseessä ei ollut diagnoosi- tai muiden tietojen korjaaminen ja että vastineessa tai lokitiedoissa oli ristiriita. Koska kantelija oli siirtynyt kaupungin palvelukseen sairaalan siirryttyä kuntayhtymästä kaupungin organisaatioon, tietoturvaryhmä päätti saattaa asian kantelijan esimiesten tietoon kirjeellä - - - Samalla asia saatettiin myös potilaan tietoon.

3.3 Kantelijan vastine

Kantelijan mielestä on raskauttavaa näin vajavaisen tutkinnan perusteella syyllistää ketään. Jos asia olisi osattu tutkia oikein, näin ei olisi käynyt. Myös potilaalle oli lähetetty kantelijaa selvästi syyllistävä kirje.

Selvityksessä ei ole merkkiäkään siitä, että kuntayhtymä ottaisi vastuun toiminnastaan. Kantelijan nimi on kulkeutunut tahriintuneena useampaan tahoon ja sen lisäksi hän on kokenut tapahtumien johdosta suurta kärsimystä.

3.4 Arviointi

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa.

Perustuslain 10 §:n mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu.

Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien toteutuminen.

Hallintolain 31 §:n mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset.

Selvityksestä käy ilmi, että kantelija on - - - vastauksessaan kuntayhtymän selvityspyyntöön maininnut lokimerkintöjen mahdolliseksi syyksi C:n kuntalaskutusta koskevan kyselyn. Kuntayhtymän tietoturvaryhmä ei selvittänyt tätä asiaa, vaikka tiedot olivat saatavissa C:ltä, kuten edellä on käynyt ilmi. On ilmeistä, että tiedot ovat merkityksellisiä kantelijan menettelyn arvioinnin kannalta. Jos tietoturvaryhmä olisi hankkinut nämä tiedot, pidän todennäköisenä, että kantelijan työnantajalle ja ko. potilaalle lähetetyt kirjeet olisi muotoiltu toisin. Nyt niistä saa sen käsityksen, että lähettäjä katsoo kantelijan menetelleen virheellisesti.

Nähdäkseni kantelija on siten oikeassa siinä, että kuntayhtymän tietoturvaryhmä on selvittänyt hänen asiansa puutteellisesti. Kun lokitietojen taustalla olevista tapahtumista oli kulunut pitkä aika, selvitystyö olisi tullut suorittaa mahdollisimman huolellisesti ja johtopäätökset esittää varovaisesti.

Nähdäkseni kantelija on tietoturvatyöryhmän menettelyn seurauksena voinut perustellusti kokea, että hänet on aiheettomasti asetettu epäilyksen alaiseksi tietoturvan rikkomisesta, mikä on loukannut hänen kunniaansa ja aiheuttanut hänelle kärsimystä.

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.4 esittämäni käsityksen menettelyn virheellisyydestä kuntayhtymän tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän sinne jäljennöksen tästä päätöksestäni.

Oikeusasiamies voi perusoikeuksien valvontatehtävänsä puitteissa tehdä hyvitysesityksiä. Hyvitys voi olla aineeton toimenpide, kuten pahoittelu ja anteeksipyyntö tai rahallinen korvaus (ks. lähemmin Ulla-Maija Lindström: Perusoikeusloukkausten hyvittäminen – esimerkkejä ratkaisukäytännöstä. Teoksessa Eduskunnan oikeusasiamies 90 vuotta, Helsinki 2010, s. 70–85, luettavissa osoitteessa www.oikeusasiamies.fi).

Sen vuoksi pyydän kuntayhtymää harkitsemaan, voisiko se hyvittää kantelijalle hänelle aiheutetun kärsimyksen.

Lisäksi pyydän kuntayhtymää tarkistamaan menettelytapojaan lokitietojen selvittämisessä ja tarvittaessa korjaamaan ohjeistustaan.

Pyydän kuntayhtymää ilmoittamaan toimenpiteistään oikeusasiamiehen kansliaan 16.5.2014 mennessä.

Kirjeen liitteet palautetaan ohessa.